

ผลของการใช้หุ่นจำลองการเปิดขยายปากมดลูกกับทักษะการตรวจภายในช่องคลอดของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1

THE RESULT OF CERVICAL DILATATION MODEL AND VAGINAL EXAMINATION DURING LABORN SKILL OF NURSING STUDENTS IN MATERNAL AND NEWBORN NURSING AND MIDWIFERY I

รัชณี พงนา1*เอมอร บุตรอุดม ,2นายวสันต์ คุณอุดม ,3

Ratchanee Potchana1, Aimon Butudom2, Chaywasan Khunudom3

1 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ ภาควิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

2, 3 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ภาควิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

*corresponding author, E-mail: ratpot58@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองกลุ่มเดียววัดผลหลังทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้หุ่นจำลองการเปิดขยายปากมดลูกกับทักษะการตรวจภายในของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติวิชาพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 จำนวน 31 คน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2555 ถึงเดือนมกราคม 2556 ได้รับการเตรียมทักษะการตรวจภายในช่องคลอดโดยใช้หุ่นจำลองการเปิดขยายปากมดลูกที่คณะผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น และประเมินทักษะการตรวจภายในช่องคลอดผู้คลอดระหว่างการฝึกปฏิบัติงานรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ในห้องคลอด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการตรวจภายในช่องคลอดครั้งที่ 1 2 และ 3 มีความถูกต้องของการตรวจดังนี้ 1) การตรวจลักษณะถุงน้ำคร่ำร้อยละ 100 ทั้งสามครั้ง 2) ระดับส่วนน้ำร้อยละ 83.9 83.9 และ 93.5 ตามลำดับ 3) การเปิดขยายปากมดลูกร้อยละ 80.6 74.2 และ 80.6 ตามลำดับ และ 4) การตรวจความบางของปากมดลูกร้อยละ 61 74.2 และ 80.6 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างสะท้อนว่าการฝึกกับหุ่นจำลองก่อนปฏิบัติจริงกับผู้คลอดช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ พัฒนาความแม่นยำในการตรวจภายในเร็วขึ้น จึงควรใช้หุ่นจำลองการเปิดขยายปากมดลูกในการสอนและสาธิตนักศึกษาพยาบาล ให้มีทักษะการตรวจภายในช่องคลอด

คำสำคัญ: การตรวจภายในช่องคลอด หุ่นจำลองการเปิดขยายปากมดลูก นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The quasi- experimental one group only post test design aimed to evaluate the result of cervical dilatation model and vaginal examination skill during labor. Thirty one third year students from Boromarajonani Nursing College (academic year 2012) were trained vaginal examination during labor with cervical dilatation

model. Collecting data during November 2012 to January 2013 at labor room, health promotion center 6, Khon Kaen. The result found that the skill of vaginal examination during labor the most were correct and accurate in examination times later. Teacher should be used cervical dilatation model to improve vaginal examination during labor of student nursing.

Keyword: Vaginal examination, Cervical dilatation model, Student nursing

บทนำ

การตรวจภายในช่องคลอดในระยะคลอด (vaginal examination during labor เป็นการตรวจเพื่อประเมิน (ความก้าวหน้าของการคลอดในระยะที่หนึ่งของการคลอด ซึ่งเป็นระยะที่ปากมดลูกเริ่มเปิดขยายจนถึงปากมดลูกเปิดขยาย 10 เซนติเมตร เป็นการประเมินเกี่ยวกับการเปิดขยายของปากมดลูก ความบางของปากมดลูก การเคลื่อนต่ำของส่วน หน้า และลักษณะของถุงน้ำคร่ำ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ต้องฝึกปฏิบัติ ในรายวิชา ปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ด้วยการฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอดซึ่งมีรายละเอียดมาก มีความ ซับซ้อน รวมทั้งความต้องการการพยาบาลที่รวดเร็ว มีการตัดสินใจและมีทักษะที่ดีเป็นที่ไว้วางใจของผู้รับบริการ นักศึกษาจึงต้องประเมินความก้าวหน้าของการคลอดและวางแผนการดูแลผู้คลอดในระยะคลอดได้อย่างถูกต้อง นักศึกษาจึงต้องมีการเตรียมก่อนการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะทักษะการตรวจภายในช่องคลอด ผู้สอนได้มีการเตรียม ความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติโดยการสาธิต การฝึกตรวจภายในกับหุ่นจำลอง จากประสบการณ์ของผู้วิจัย พบว่า นักศึกษา มีความเครียดก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติ ไม่มั่นใจในการปฏิบัติ ขาดความแม่นยำในการตรวจภายในช่องคลอด เนื่องจากมี ข้อจำกัดของหุ่นจำลองที่ใช้ในการเตรียมความพร้อม ขาดความเสมือนจริง คณะผู้วิจัยและนักศึกษพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 จึงได้ร่วมกันสร้างและพัฒนาหุ่นจำลองการเปิดขยายปากมดลูกขึ้น ซึ่งเป็นวัสดุสามมิติมีความใกล้เคียงของจริง ใช้เป็น สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ [1] ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการตรวจภายในช่องคลอดและมีความแม่นยำในการตรวจมาก ขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้หุ่นจำลองการเปิดขยายปากมดลูกกับทักษะการตรวจภายในช่องคลอดของนักศึกษา พยาบาลในการฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

) การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองกลุ่มเดียววัดผลหลังทดลองquasi-experimental one group only post test design เพื่อศึกษาผลของการใช้หุ่นจำลองการเปิดขยายปากมดลูกกับทักษะการตรวจภายในช่องคลอด กลุ่ม (ตัวอย่างเป็นนักศึกษพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น จำนวน 31 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย ระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 แผนกห้อง คลอด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น เก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2555 ถึงเดือน มกราคม 2556 ซึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติในห้องคลอดเป็นครั้งแรกของกลุ่มตัวอย่าง ไม่เคยมีประสบการณ์การตรวจภายใน ช่องคลอดมาก่อน และยินดีเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการทดลองคือ ฟันจำลองการเปิดขยายปากมดลูก ที่คณะผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นโดยใช้วัสดุไม้และผ้า ประกอบด้วยช่องทางคลอด ปากมดลูกที่มีขนาดการเปิดขยายตั้งแต่ 1 เซนติเมตรถึง 10 เซนติเมตร ความบางของปากมดลูกตั้งแต่ 0 เซนติเมตรถึง 100 เซนติเมตร ระดับส่วนน้ำและถุงน้ำคร่ำ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยพยาบาลห้องคลอดจำนวน 3 คน และอาจารย์พยาบาลที่นิเทศนักศึกษาในห้องคลอดจำนวน 7 คน

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบบันทึก ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ
2. แบบบันทึกผลการตรวจภายในช่องคลอดประกอบด้วย การเปิดขยายปากมดลูก ความบางของปากมดลูก ระดับส่วนน้ำ และลักษณะถุงน้ำคร่ำ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยของวทาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น โดยผู้วิจัยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ การนำข้อมูลไปอภิปรายหรือพิมพ์เผยแพร่จะทำในภาพรวมของผลการวิจัยเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเองทั้งหมด ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2555 ถึงเดือนมกราคม 2556 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 จำนวน 31 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย อยู่ระหว่างการฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการวิจัยโดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างทำการตรวจภายในผู้คลอดที่มารับบริการ อาจารย์พยาบาลหรือพยาบาลที่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การตรวจภายในช่องคลอดตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ทำการตรวจผู้คลอดรายเดียวกันและตรวจทันทีหลังจากกลุ่มตัวอย่างตรวจเสร็จ จากนั้นกลุ่มตัวอย่างลงผลการตรวจภายในช่องคลอดของตนเองและอาจารย์พยาบาลหรือพยาบาลที่เลี้ยง ในแบบบันทึกผลการตรวจภายในช่องคลอด ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ให้คะแนนดังนี้ 1 หมายถึง ผลการตรวจตรงกับอาจารย์พยาบาลหรืออาจารย์ที่เลี้ยง และ 0 หมายถึง ผลการตรวจแตกต่างจากอาจารย์พยาบาลหรืออาจารย์ที่เลี้ยง และนำผลไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ของข้อมูลเพศ อายุ คะแนนการตรวจภายในช่องคลอด
- ผลการวิจัย ผลการวิจัยนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้
1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 21 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 90.2
 2. ทักษะการตรวจภายในช่องคลอดจำนวน 3 ครั้ง พบว่า การตรวจลักษณะถุงน้ำคร่ำมีความถูกต้องมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 100 การตรวจระดับส่วนน้ำมีความถูกต้องร้อยละ 83.9 83.9 และ 93.5 ตามลำดับ การตรวจการเปิดขยายปากมดลูกมีความถูกต้องร้อยละ 80.6 74.2 และ 80.6 ตามลำดับ และ การตรวจความบางของปากมดลูกมีความถูกต้องร้อยละ 61 74.2 และ 80.6 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของความถูกต้องการตรวจภายในช่องคลอด

ครั้งที่	การเปิดขยายปากมดลูก	ความบางของปากมดลูก	ระดับส่วนน้ำ	ลักษณะถุงน้ำคร่ำ
1	80.6	61.3	83.9	100
2	87.1	74.2	83.9	100
3	96.8	80.6	93.5	100

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเตรียมโดยใช้หุ่นจำลองการเปิดขยายปากมดลูกซึ่งเป็นวัสดุสามมิติที่ใกล้เคียงกับของจริงที่คณะผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น มีทักษะการตรวจภายในช่องคลอดในแต่ละด้านดังนี้ 1. การตรวจลักษณะถุงน้ำมีความถูกต้องมากที่สุด และถูกต้องทุกครั้งของการตรวจ ทั้งนี้เนื่องจากหุ่นจำลองใช้ลูกโป่งแทนถุงน้ำคร่ำ ซึ่งมีความคล้ายถุงน้ำคร่ำ เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้สัมผัสหุ่นจำลองทำให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สามารถอธิบายลักษณะของถุงน้ำคร่ำที่ตรวจพบได้ถูกต้อง

2. การเปิดขยายของปากมดลูกและระดับส่วนน้ำมีความถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากการได้ทดลองตรวจกับหุ่นจำลองที่มีขนาดของปากมดลูกแตกต่างกัน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และนำมาเทียบเคียงกับของจริงเมื่อต้องตรวจภายในช่องคลอดของผู้คลอดได้

3. ความบางของปากมดลูกมีความถูกต้องเพียงร้อยละ 61.3 เนื่องจากต้องใช้การสัมผัสและการคาดคะเนค่อนข้างยากกว่ารายการอื่น แต่เมื่อมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นกลุ่มตัวอย่างสามารถประเมินได้ถูกต้อง

4. การได้รับการเตรียมตรวจภายในช่องคลอดด้วยหุ่นจำลอง ช่วยให้กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาทักษะการตรวจภายในช่องคลอดถูกต้องทุกรายการ เพียงการตรวจครั้งที่สามก็มีความถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 สอดคล้องกับความคิดของนักวิชาการ [2-3] ที่มีความเห็นว่าทักษะการปฏิบัติการพยาบาลบางอย่างมีความซับซ้อน จำเป็นต้องมีการสาธิตแบบอย่างซ้ำๆหลายครั้ง เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และจดจำก่อนการปฏิบัติด้วยตนเอง

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังได้สะท้อนว่าการฝึกปฏิบัติในห้องคลอดครั้งแรกก่อให้เกิดความเครียด โดยเฉพาะการขาดทักษะการปฏิบัติการพยาบาล [4] การใช้หุ่นจำลองให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ ช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจ และเกิดความมั่นใจในการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล สอดคล้องกับผลการวิจัย [5-6] การใช้สื่อประกอบการสอนช่วยพัฒนาความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลได้

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าหุ่นจำลองที่พัฒนาขึ้นเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนทักษะการตรวจภายในช่องคลอดให้แก่นักศึกษาพยาบาลได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ขอนแก่น ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัย ผู้คลอด พยาบาลพี่เลี้ยง และนักศึกษาพยาบาล ในการให้ข้อมูลและช่วยให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

[1] กุลยา ดันติผลาชีวะ. (2544). การจัดการสอนเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้. วารสารการศึกษาพยาบาล . 12: 78-89.

- [2] Donaldson JH. & Carter D. (2005). The value of role modeling: Perceptions of undergraduate and diploma nursing (adult) students. *Nurs Educ Pract.* 5: 353-359.
- [3] เจริญใจ บุญยทัต .2527 .(หลักการสอนและเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติกรุงเทพฯ .: จงเจริญการพิมพ์.
- [4] มณฑา ลิ้มทองกุล และสุภาพ อารีเอื้อ) .2553 แหล่งความเครียด วิธีการเผชิญความเครียด และผลลัพธ์การ .(เผชิญความเครียดของนักศึกษาพยาบาล ในการฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก *Rama Nurse Journal.* 15(2): 192-205
- [5] ศศิกันต์ กาละ สุนันทา ยังวนิชเศรษฐ์ และโสเพ็ญ ชูนวนล) .2551 ผลของการสอน .(ด้วยสื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล สงขลานครินทร์เวชสาร .26(2): 111-121.
- [6] เสรี ฤกษ์แจนาคและคณะ) .2549). การศึกษาประสิทธิภาพการเรียนการสอนโดยการใช้หุ่นจำลองอวัยวะระบบสืบพันธุ์ โดจากยางพารา .<http://sirilak654.multiply.com/journal/item>. ค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2556.

OT023

ผลของการจัดคลินิกให้บริการสุขภาพเชิงรุกตามความต้องการของวัยรุ่นในสถานศึกษา
เรื่องโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) ต่อความรู้ การปฏิบัติตน และความพึงพอใจ (ในคลินิก

THE EFFECTS OF THE HEALTH CARE CLINIC ON THE NEW INFLUENZA TRIANS 2009 (H1N1) (KNOWLEDGE AND SATISFACTION OF THE SECONDARY SCHOOL STUDENTS AT ONE SCHOOL, KHONKAEN PROVINCE

ทรงสุดา กัณชัย,¹ เกศินี สราญฤทธิชัย,² กุสุมาลี ไชยเมือง,³ รัตนาภรณ์ ละเลิศ,⁴
วราภรณ์ กองพอด,⁵ วราภรณ์ ชาญพานิชย์,⁶ วรณิศา โคตรสมอ,⁷ วิจิตรา ดงสิมา,⁸
ศศิพร ขวานอก,⁹ ซอฟวัน ลือแบลวong,¹⁰

Kunchai, S.,¹ Saranritthichai, K.,² Chaimuang, G.,³ Lalert, R.,⁴ Kongpod, W.,⁵ Chanphanit, W.,⁶ Khotsamo, W.,⁷
Dongsima, W.,⁸ Khwanok, S.,⁹ Lubaeluwong, S.,¹⁰

1 อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

2 อาจารย์พยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3 อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรธานี

4 -10 นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

*Corresponding author, E-mail : Songksuda_muen@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) (มุ่งศึกษาถึงผลของการจัดคลินิกบริการสุขภาพเชิงรุกให้กับวัยรุ่นในสถานศึกษาต่อความรู้ การปฏิบัติและความพึงพอใจในคลินิก ที่จัดขึ้นตามความต้องการของวัยรุ่น มีการให้บริการใน 2 รูปแบบ คือการให้ความรู้รายกลุ่มที่ต้องการให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความตระหนักในการปฏิบัติตนเองต่อสังคมส่วนรวมเพื่อป้องกันการติดเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) และการให้คำปรึกษาแบบส่วนตัวเป็นการให้โอกาส (กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ไม่เพียงพอและที่มีข้อสงสัย กลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 17 คน เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 31

ตุลาคม - 8 กันยายน 2552 โดยเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเอง ผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา 5 ท่าน และผ่านการตรวจสอบความเข้าใจด้านภาษาในวัยรุ่นตอนต้นจำนวน 10 คน ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง ประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้เรื่องไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ (0.75 แบบสังเกต พฤติกรรมการล้างมือ การใช้หน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1แบบ (ทดสอบถามความพึงพอใจ และแบบสัมภาษณ์รายกลุ่ม)Focus group interview วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ (ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบข้อมูลค่าเฉลี่ยความรู้ พฤติกรรมการล้างมือและการใช้หน้ากากอนามัย เพื่อป้องกันไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1 ก่อนและหลังเข้ารับบริการในคลินิกสุขภาพเชิงรุก ด้วยสถิติ (Paired t-test วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา)Content Analysisและการจำแนกชนิดของข้อมูล แจกแจง (ความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ก่อนและหลังเข้ารับบริการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05)P-value = 0.001 ค่าเฉลี่ยคะแนนการล้างมือก่อนและหลังเข้ารับบริการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ทางสถิติ ที่ระดับ0.05)P-value < 0.001ค่าเฉลี่ยคะแนนการใช้หน้ากากอนามัยก่อนและหลังเข้ารับบริการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05)P-value < 0.001(

2. กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในคลินิกบริการสุขภาพเชิงรุก ร้อยละ 100)17 คน โดยมีความคิดเห็นในกิจกรรมให้ความรู้รายกลุ่มคือการนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ดนตรีเกมส์และวีดิทัศน์มีความสนุกสนานไม่น่าเบื่อและไม่เครียดในการเรียนรู้ ร้อยละ 100)17 คน(แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมให้คำปรึกษาแบบส่วนตัวว่าได้รับความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับโรคมากขึ้นภายหลังจากการได้รับความรู้แบบรายกลุ่ม ร้อยละ 29.4)5 คน(และผลการสัมภาษณ์รายกลุ่มจำนวน 8 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 มีการนำความรู้ เรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) H1N1(การล้างมือและการใช้หน้ากากอนามัยไปถ่ายทอดให้กับบุคคลในครอบครัว ได้แก่ น้อง บิดา มารดา ปู่ และย่า โดยให้ข้อคิดเห็นว่าควรจัดกิจกรรมคลินิกสุขภาพรูปแบบนี้อีกในโรคอื่น

จากผลการวิจัยสามารถนำรูปแบบการให้บริการคลินิกสุขภาพเชิงรุกไปปรับใช้ในการดำเนินงานจัดกิจกรรมเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วยให้กับวัยรุ่นกลุ่มอื่น ที่มีช่วงวัยที่ใกล้เคียงกัน เช่น ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า ในสถานพินิจ เป็นต้น และควรปรับรูปแบบของเกมส์และสื่อการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของวัยรุ่นในแต่ละช่วงวัยและให้โอกาสกลุ่มตัวอย่างได้แสดงมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตามความสามารถในการรับรู้และระยะเวลาในการรับรู้ของแต่ละช่วงวัยเป็นสำคัญ

คำสำคัญ : คลินิกให้บริการสุขภาพเชิงรุก วัยรุ่น โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1 (

Abstract

The prevalence of H1N1 has been increasing since August 2009 and expecting to outbreak anytime soon. As the transition to be an adult, a youth may have some limitations to access a health care service. An accessible health care clinic for teens would be helpful in terms of dissemination necessary of health information as well as providing service. Purpose To study the effects of an organized health care clinic for teens in school on knowledge, performance and satisfaction in clinic. Sample The simple random sampling was performed to select a secondary school student class and gathered 17 students. Method A quasi-experimental research with the providing the service, and a proactive health care clinic based on the survey needs performed on August, 2009. The instruments developed by the researchers included the test of H1N1 knowledge, satisfaction questionnaires on an organized health care clinic performance. The reliability of the test of H1N1 knowledge was testified with the alpha coefficient value at 0.75 The data were analyzed using a quantitative analysis.

Results the organized health care clinic affected to H1N1 student's knowledge score with the statistically significant differences of pre-post test mean scores at p -value = 0.001. For the students' performance, there was a statistically significant difference at p -value <0.001 of a hand washing's and using a mask's average scores before and after entering service at an organized health care clinic. All students (100%) satisfied on the proactive health care clinic. The majority of samples (82.4%) also commented that music games and video would bring more joys with H1N1 learning They would love to have an organized health care clinic in the future. Some of them (47%) distributed the H1N1 knowledge to their families.

Conclusion the research findings mean to health care organizations in terms of the strategies to distribute the essential information to secondary school students. A Health care service clinic should proactively deploy operational activities to promote health and prevent illness for teen groups. Games and materials suit to an adolescent development in each age range would be practical to disseminate information. Demonstration of health care procedures would increase teen participation rate.

Keywords: the organized health care clinic affected, a youth, H1N1

บทนำ

วัยรุ่นตอนต้นเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ มีเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม สติปัญญาและจริยธรรม ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสภาพปัญหาของวัยรุ่นที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น ที่มีปัญหาสุขภาพ ได้แก่ การเข้ายาเสพติด ความเครียด การใช้ความรุนแรง สุขภาพความเจ็บป่วยทั่วไป เช่น เป็นไข้ ปวดศีรษะ ปวดท้อง เป็นต้น โดยวัยรุ่นดังกล่าวมีความสนใจ ต้องการที่จะรับรู้ข้อมูลเรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) ที่กำลังระบาดอยู่ในปัจจุบันมากที่สุด (สอดคล้องกับสภาพปัญหาสถานการณ์ในปัจจุบันของโรคที่พบว่าเกิดการระบาดครั้งแรกที่ประเทศเม็กซิโก เดือนเมษายน 2552 และระบาดในประเทศไทยเดือนมิถุนายน 2552 สาเหตุของโรคนี้น่ามาจากเชื้อไวรัส ชนิด A H1N1 จากสถิติกรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข)11 สิงหาคม 2552 พบว่า ประเทศไทยมีผู้ป่วยที่เสียชีวิตจากโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ (ใหม่ 2009) H1N1 จำนวน (111 คน คาดการณ์ว่าในเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2552 จะมีการระบาดอีกครั้งในช่วง

ระหว่างเปลี่ยนฤดูกาลซึ่งจะมีการระบาดของเชื้อไข้หวัดประจำฤดูทำให้ยากต่อการควบคุมโรค เนื่องจากโรคสามารถติดต่อได้ง่ายทางการสัมผัสสิ่งคัดหลั่งที่มีเชื้อ และการหายใจเอาเชื้อโรคเข้าไปสู่อวัยวะทางปาก จมูก ตา ดังนั้นหากนักเรียนซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนต้นมีความรู้เรื่องโรคและการป้องกันตัวจึงมีโอกาสลดการติดเชื้อได้ เมื่อวัยรุ่นตอนต้นมีการติดเชื้อจะส่งผลกระทบต่อการศึกษา ต้องหยุดพักการเรียนและขาดโอกาสในการเรียนหนังสือ เจ็บป่วยบางคนต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล บิดามารดาต้องหยุดทำงานมีการสูญเสียเศรษฐกิจ การเผยแพร่ข้อมูลทางสื่อต่างๆทำให้วัยรุ่นเกิดความสนใจ และต้องการที่จะได้รับความรู้ ข้อมูลการปฏิบัติตัวในการป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) H1N1 (ผู้วิจัยได้สำรวจการให้บริการสุขภาพในกลุ่มวัยรุ่นพบว่ายังมีข้อจำกัด ในการเข้าถึงบริการ โดยวัยรุ่นจะเข้ารับบริการสุขภาพเมื่อเกิดการเจ็บป่วยเท่านั้น เมื่อมีปัญหาจะปรึกษาเพื่อน รองลงมาคือครูและพ่อแม่ ในการศึกษาสภาพปัญหาเบื้องต้นพบว่าวัยรุ่นมีความต้องการการให้บริการสุขภาพในรูปแบบการให้ความรู้รายกลุ่มเพราะอยากเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน เนื่องจากการรับรู้ข้อมูลจากการอ่านหนังสือมีความน่าเบื่อหน่าย และต้องการให้มีบริการคำปรึกษาแบบเป็นส่วนตัวโดยให้เหตุผลว่าการพูดคุยแบบตัวต่อตัว หรือกลุ่มเล็กๆที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาสุขภาพและข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการสุขภาพของวัยรุ่นดังกล่าว และสนใจจัดคลินิกให้บริการสุขภาพเชิงรุกตามความต้องการของวัยรุ่น เรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) H1N1 (ให้กับวัยรุ่นในสถานศึกษา ต่อความรู้ การปฏิบัติตัว และความพึงพอใจในคลินิก เพื่อให้วัยรุ่นได้มีความรู้สามารถปฏิบัติตัวดูแลตนเองจากโรคและมีความพึงพอใจในการจัดคลินิกบริการให้คำปรึกษาสุขภาพเชิงรุกเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดโครงการเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดคลินิกให้บริการสุขภาพเชิงรุก เรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) H1N1 ต่อความรู้ของวัยรุ่นในสถานศึกษา (
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดคลินิกให้บริการสุขภาพเชิงรุก เรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) H1N1 ต่อกา (รปฏิบัติตนป้องกันการติดเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) H1N1(ของวัยรุ่นในสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาผลของการจัดคลินิกให้บริการสุขภาพเชิงรุก เรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) H1N1 ต่อความพึงพอใจของวัยรุ่นในสถานศึกษา (

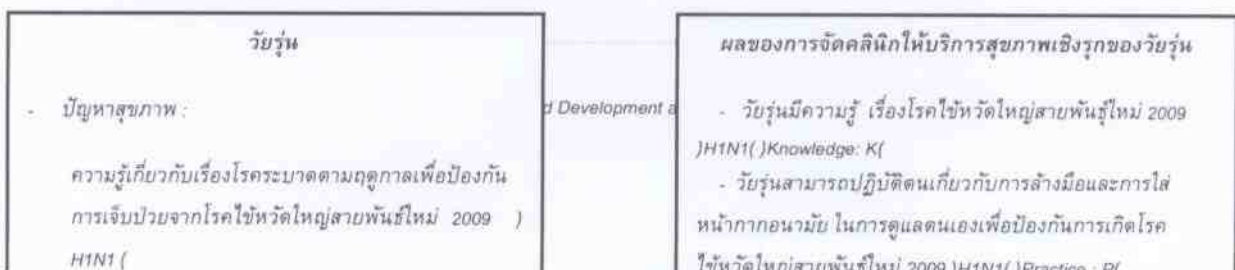
สมมติฐานการวิจัย

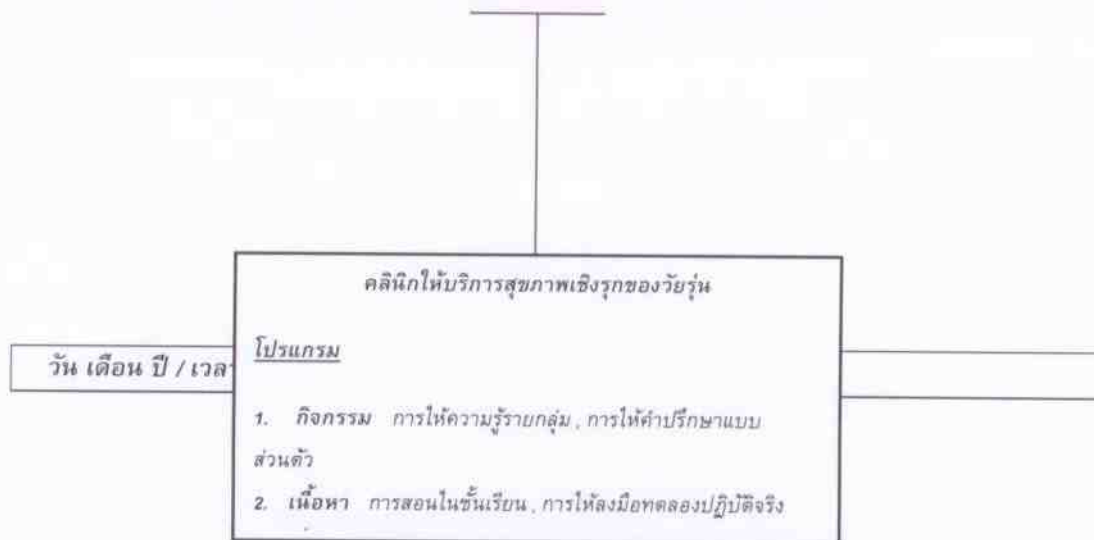
1. คะแนนเฉลี่ยของวัยรุ่นในสถานศึกษาในเรื่องความรู้ และการปฏิบัติตนในการป้องกันการติดเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) H1N1 หลังได้รับบริการคลินิกสุขภาพเชิงรุกมีคะแนนเพิ่มขึ้น (
2. วัยรุ่นในสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการรับบริการคลินิกสุขภาพเชิงรุก

ขอบเขตการวิจัยการวิจัย

การจัดคลินิกให้บริการสุขภาพเชิงรุกเป็นการจัดตามความต้องการของวัยรุ่น ในเรื่องโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) H1N1 ระหว่าง เดือน มิถุนายน – กันยายน 2552

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) ใช้แบบแผนการทดลองแบบ (One Group Pre-test Post-test Design) โดยการจัดคลินิกบริการสุขภาพเชิงรุกมีการให้บริการใน 2 รูปแบบ คือ การให้ความรู้รายกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบส่วนตัว รายละเอียดการจัดกิจกรรมสร้างขึ้นโดยประยุกต์จากความต้องการของวัยรุ่นที่ได้จากการสำรวจความต้องการเบื้องต้น

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

กิจกรรม	Pre-test	Treatment	Treatment	Treatment	Post-test
กลุ่มทดลอง	T ₁	X ₁	X ₂	X ₃	T ₂

<p>31 สิงหาคม 2552)15:30 – 16:30 น.(</p>	<p>T_1 : Pre – test</p> <ul style="list-style-type: none"> - Introduction โดยใช้ดนตรี/เสียงเพลง - แนะนำตัวทีมวิจัย - เล่นเกมละลายพฤติกรรม 'เกมโยนตุ๊กตา + แนะนำตัวเป็นภาษา ห.หีบ' - ชี้แจงและขอความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม - เซ็นใบแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย - Pre – test โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม เข้ารับการทดสอบ 3 ฐาน ได้แก่ การทดสอบความรู้ การทดสอบการล้างมือ และการทดสอบการใช้หน้ากากอนามัย แต่ละกลุ่มจะได้เข้ารับการทดสอบทั้ง 3 ฐาน โดยการเวียนฐาน แต่ละฐานใช้เวลาประมาณ 15 นาที
<p>2 กันยายน 2552)14:40 – 15:40 น.(</p>	<p>X_1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Introduction โดยใช้ดนตรี/เสียงเพลง - คู่มือทัศนเผยแพร่วิธีการล้างมือ เรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1 (โดยนายแพทย์กัทร มาลาธรรม คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี - ให้ความรู้ เรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1 (โดยการบรรยาย เปิดโอกาสให้ซักถาม และมีคำถามแจกรางวัล เพื่อย้ำทวนความเข้าใจ - คู่มือทัศนรณรงค์การล้างมือและการใช้หน้ากากอนามัย เรื่อง ฮีโรพันธุ์ใหม่ ใส่ใจสวมหน้ากาก - สาธิตวิธีการล้างมือและการใช้หน้ากากอนามัย โดยใช้ model จริง - เล่นเกม 'บุก น้ำ อากาศ รัตหน้า ป่าทองไก่...โป๊ะแตก!!!' เพื่อหาตัวแทนออกมาสาธิตการล้างมือและการใช้หน้ากากอนามัย ให้เพื่อนที่เหลือในห้องช่วยกันดู และวิพากษ์ว่าทำถูกหรือไม่ และที่ถูกต้องควรทำอย่างไร
<p>วัน เดือน ปี / เวลา</p>	<p>กิจกรรม</p>
<p>3 กันยายน 2552)15:30 – 16:30 น.(</p>	<p>X_2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Introduction โดยใช้ดนตรี/เสียงเพลง - เล่นเกม 'ปลาร้าแตกใจ + รำวงเมดเลย์' เพื่อจัดแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม - เข้ากลุ่มย่อยวิเคราะห์โจทย์สถานการณ์ และนำเสนอหน้าห้อง <p>สรุปแนวทางการปฏิบัติตัว การป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1ในห้องเรียน โรงเรียน ครอบครัวและชุมชน (</p>

4 กันยายน 2552 14:40 – 15:40 น.(X_1 - Introduction โดยใช้ดนตรี/เสียงเพลง - รายบุคคล) จัดจุดบริการให้คำปรึกษาแบบส่วนตัว/กลุ่มย่อย (4 จุด ได้แก่ จุดให้คำปรึกษา เรื่อง การล้างมือและใส่หน้ากากอนามัย จุดให้คำปรึกษา เรื่อง สาเหตุการเกิด และสถานการณ์ความรุนแรง จุดให้คำปรึกษา เรื่อง บัญชีเสียง และการติดต่อแพร่กระจายเชื้อ และจุดให้คำปรึกษา เรื่อง การสังเกตอาการ การป้องกันและการรักษาโรค โดยให้เลือกเข้ารับคำปรึกษาหรือรับความรู้เพิ่มเติมตามความสนใจของผู้รับบริการ
8 กันยายน 2552 14:40 – 15:40 น.(T_2 : Post – test - Post – test โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม เข้ารับการทดสอบ 3 ฐาน ได้แก่ การทดสอบความรู้ การทดสอบการล้างมือ และการทดสอบการใช้หน้ากากอนามัย แต่ละกลุ่มจะได้เข้ารับการทดสอบทั้ง 3 ฐาน โดยการเวียนฐาน แต่ละฐานใช้เวลาประมาณ 15 นาที

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 / 1 โรงเรียนขอนแก่นวิทยลัย จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2552 จำนวน 17 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้จากวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองโดยการค้นคว้าจากตำรา เอกสารรวมทั้งสิ้น 6 ชุด ได้แก่แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปแบบทดสอบความรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการล้างมือและการใช้หน้ากากอนามัย แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจรายกลุ่ม เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา)Content Validity(โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาล ท่าน พยาบาล 4 ICN ท่าน 1 ประเมินความเข้าใจข้อคำถามโดยทดลองใช้ความเข้าใจด้านภาษากับวิทยุรุ่นที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 แบบสังเกตพฤติกรรมการล้างมือและการใช้หน้ากากอนามัย ทดสอบหาความเชื่อมั่นของผู้วิจัยทั้ง 7 คน โดยผู้วิจัย 7 คนสังเกตนักเรียน 3 คน โดยใช้เครื่องมือชุดเดียวกัน คือ แบบสังเกตการปฏิบัติการล้างมือ การใช้หน้ากากใน พบว่าผู้วิจัยสามารถสังเกตการปฏิบัติการล้างมือได้ตรงกันร้อยละ 98.8 และสามารถสังเกตการปฏิบัติการใช้หน้ากากอนามัยได้ตรงกัน

ร้อยละ 100

ขั้นตอนการดำเนินการ

เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บริหารตามระบบผู้วิจัยได้เก็บรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างตามแผนการดำเนินงาน พัฒนา เครื่องมือวิจัยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิและทดลองใช้ความเข้าใจด้านภาษากับวิทยุรุ่นจากนั้นเก็บข้อมูลระยะก่อนได้รับบริการคลินิก บริการสุขภาพเชิงรุก) Pre - test โดยใช้แบบทดสอบความรู้ และแบบสังเกตการณ์ปฏิบัติการล้างมือ การใช้หน้ากาก (อนามัย ปฏิบัติการให้บริการคลินิกสุขภาพเชิงรุกตามความต้องการของวิทยุรุ่นในสถานศึกษา เรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) H1N1กับกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ความรู้แบบกลุ่ม แบบส่วนตัว (การทดสอบการปฏิบัติการล้างมือ การใช้หน้ากากอนามัย และเก็บข้อมูลระยะหลังได้รับบริการคลินิกบริการสุขภาพเชิงรุก) Post - test โดยใช้แบบทดสอบความรู้ แบบ (

สังเกตการณ์ปฏิบัติ แบบสอบถามความพึงพอใจจากนั้นทำการรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ และนำไปวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

จริยธรรมการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินทุกขั้นตอน ทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อพิทักษ์สิทธิ์ กลุ่มตัวอย่างทุกคน และมีการเซ็นยินยอมก่อนทำวิจัย กลุ่มตัวอย่างสามารถยุติการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลาเมื่อต้องการ มีการแจ้งวัตถุประสงค์ ผลที่คาดว่าจะได้รับในการทำวิจัยให้ทราบ ไม่มีการเปิดเผยชื่อ นามสกุลของกลุ่มตัวอย่างและ นำเสนอ เผยแพร่ผลงานวิจัยโดยภาพรวม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ข้อมูลคะแนนจากการทดสอบความรู้ การสังเกตการณ์ปฏิบัติ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แจกแจงความถี่ และร้อยละเป็นรายข้อ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบความรู้ ค่าเฉลี่ยคะแนนการสังเกตการณ์ปฏิบัติ ก่อนและหลังการเข้ารับบริการคลินิกให้บริการสุขภาพเชิงรุก ใช้สถิติ Paired t - test เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจ และการสัมภาษณ์รายกลุ่ม)Focus group interview(ได้วิเคราะห์เชิงเนื้อหา)Content Analysis แจกแจงความถี่ และร้อยละ (

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เรื่องโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) การ (ปฏิบัติการล้างมือ การ
 ใช้หน้ากากอนามัย) จำแนกตามก่อนและหลังการเข้ารับบริการในคลินิกสุขภาพเชิงรุก
) n = 17(

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ยของ ความ แตกต่าง	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของ ความแตกต่าง	95% ช่วง เชื่อมั่นค่าเฉลี่ย ของความ แตกต่างคะแนน	P- value
1. ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) H1N1(
ก่อน	7.23	1.92				
หลัง	9.23	3.21	2.00	2.26	0.83 ถึง 3.16	< 0.001*
2. การปฏิบัติการล้างมือ						
ก่อน	4.82	1.81				
หลัง	10.29	0.98	5.47	1.62	4.63 ถึง 6.30	< 0.001*
3. การปฏิบัติการใช้หน้ากาก อนามัย						
ก่อน	6.29	1.68				
หลัง	9.00	0.00	2.70	1.68	1.83 ถึง 3.57	< 0.001*

$\alpha = 0.05^*$

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 17 คน มีความรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) โดยค่าเฉลี่ยคะแนนของความรู้ก่อนเข้ารับบริการ 7.23 คะแนน (S.D.= 1.92) ค่าเฉลี่ยคะแนนของความรู้หลังเข้ารับ (บริการ) 9.23 คะแนน (S.D.= 3.21) (ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p value=0.001) โดยพบว่าหลังการเข้ารับบริการกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 2.00 คะแนน (95 % CI 0.83 - 3.16) ค่าเฉลี่ยคะแนนของการล้างมือก่อนเข้ารับบริการ 4.82 คะแนน (S.D.= 1.81) ค่าเฉลี่ย (คะแนนของการล้างมือหลังเข้ารับบริการ) 10.29 คะแนน (S.D.= 0.98) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง (พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p- value <0.001) โดยพบว่าหลังการเข้ารับบริการกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 5.47 คะแนน (95 % CI 4.63 - 6.30) ค่าเฉลี่ยคะแนนของการใช้หน้ากากอนามัยก่อนเข้ารับบริการ 6.29 คะแนน (S.D.= 1.68) ค่าเฉลี่ยคะแนนของการใช้หน้ากากอนามัยหลังเข้ารับบริการ (9.00 คะแนน) (S.D.= 0.00) (ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) p-value <0.001) โดย พบว่าหลังการเข้ารับบริการกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 2.70 คะแนน (95% CI 1.83 - 3.57)

ในด้านความพึงพอใจต่อการจัดคลินิกสุขภาพเชิงรุก กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความรู้สึกดังนี้ รูปแบบการจัดกิจกรรม กลุ่มว่าเป็นกิจกรรมที่ดีให้สาระความรู้ในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) ร้อยละ 64.70 และกิจกรรมแบ่งกลุ่มทำให้เพื่อนๆ ได้ช่วยกันออกความคิดเห็นเกิดความสามัคคีและปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนในกลุ่มร้อยละ 58.80 มีความรู้สึกต่อรูปแบบกิจกรรมให้คำปรึกษาแบบส่วนตัวว่า ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคมามากขึ้นร้อยละ 82.40 และสามารถซักถามข้อสงสัยหรือคำถามอื่นๆ ที่อยากรู้เพิ่มเติมได้ร้อยละ 47 มีความรู้สึกต่อกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้ดนตรี, เกมส์, การเปิดวีดิทัศน์ว่า สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ ไม่เครียดร้อยละ 100 ทำให้รู้สึกตื่นตัว กระตุ้นให้อยากทำกิจกรรมอื่นๆ ต่อไปร้อยละ 41.20 มีความรู้สึกต่อสื่อให้ความรู้ คู่มือ / แผ่นพับ, วีดิทัศน์, power point, Model จริงว่า ได้ (ความรู้และทำให้เข้าใจเนื้อหา) มากขึ้นร้อยละ 100 สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ร้อยละ 70.20 นอกจากนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและรูปแบบกิจกรรมอื่นๆ ที่อยากให้ออกในคลินิกสุขภาพว่า รูปแบบกิจกรรมทั้งหมดดีแล้ว ร้อยละ 35.50 อยากให้มีการจัดกิจกรรมคลินิกสุขภาพรูปแบบนี้อีกในโรค อื่นที่กำลังระบาดอยู่ในขณะนั้น ร้อยละ 29.40

ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม ได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 100 แสดงความคิดเห็นว่าอยากให้มีตัวอย่างรูปภาพผู้ที่มีอาการหรือป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 มาให้ดูประกอบกับการให้ความรู้ด้วยร้อยละ 87.5 แสดงความคิดเห็นว่าอยากให้ผู้ให้คำปรึกษาเล่นดนตรี ร้องเพลง / ในช่วงก่อนที่จะเข้า (จัดกิจกรรมในแบบที่พร้อม นื่องเต็น) สุ่มบทเรียนร้อยละ 62.5 แสดงความคิดเห็นว่า อยากได้ความรู้ใหม่ๆ นอกจาก H1N1 เช่น โรคเอดส์ โรคที่เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ หรือโรคแปลกๆ ที่ยังไม่เคยรู้จัก

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาผลของการจัดคลินิกให้บริการสุขภาพเชิงรุกตามความต้องการของวัยรุ่นในสถานศึกษา เรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) ครั้งนี้ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของวัยรุ่นในสถานศึกษาในเรื่องความรู้ และ (การปฏิบัติตนล้างมือ และใช้หน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันการติดเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009) (H1N1) (ก่อนและหลังได้รับบริการคลินิกสุขภาพเชิงรุก และความพึงพอใจต่อการรับบริการคลินิกสุขภาพเชิงรุก ผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลตามสมมติฐานดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยของวัยรุ่นในสถานศึกษาในเรื่องความรู้ และการปฏิบัติตนในการป้องกันการติดเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) หลังได้รับบริการคลินิกสุขภาพเชิงรุกมีคะแนนเพิ่มขึ้น (

ผลการทดลองพบว่า การจัดคลินิกให้บริการสุขภาพเชิงรุกตามความต้องการของวัยรุ่นในสถานศึกษา เรื่องโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) มีผลเพิ่มความรู้ให้กับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) (โดยค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ก่อนและหลังเข้ารับบริการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) $P\text{-value} = 0.001$ มีผลเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติตนป้องกันการติดเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ (2009) H1N1 โดย (ค่าเฉลี่ยคะแนนการล้างมือก่อนและหลังเข้ารับบริการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05) $P\text{-value} < 0.001$ ค่าเฉลี่ยคะแนนการใช้หน้ากากอนามัยก่อนและหลังเข้ารับบริการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ (ระดับ 0.05) $P\text{-value} < 0.001$ อภิปรายได้ว่าวัยรุ่นที่ได้รับบริการคลินิกสุขภาพเชิงรุกในสองรูปแบบที่มีการให้ความรู้รายกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบส่วนตัว ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างได้เกิดการเรียนรู้ เรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) ทำให้เกิดความรู้ ซึ่งความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำโดย การนึกคิด มองเห็น ได้ยิน หรือ ได้ฟัง ความรู้นี้เป็นหนึ่งในขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วยคำจำกัดความหรือ

ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ไขปัญหา และมาตรฐาน และความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การปฏิบัติของคนโดยความรู้จะเป็นตัวเอื้อให้เกิดผลสำเร็จหรือบรรลุจุดมุ่งหมายด้านพฤติกรรม การปฏิบัติทำให้ผู้ปฏิบัติมีความรู้เพิ่มพูนซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้โดยตรง การเรียนรู้ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ในการปรับปรุงตนเอง และสิ่งแวดล้อมซึ่งหมายถึงว่า ความรู้ ความเข้าใจอันเกิดจากการเรียนรู้ก่อให้เกิดการพัฒนาในขั้นการปฏิบัติต่อไป [1] ดังนั้นความรู้และการปฏิบัติจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดต้องพึ่งพาอาศัยกัน การเสริมสร้างความรู้จึงเป็นการสร้างพฤติกรรมไปด้วย [5]

ในการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 88.20)15 คน(เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1 ในช่วง (6 เดือนที่ผ่านมา โดยได้รับข้อมูลจากโทรทัศน์ บอร์ดประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน หนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ ซึ่งอาจมีผลต่อผลการทดสอบความรู้และการปฏิบัติตนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1 ก่อนและหลังเข้ารับบริการ ที่พบว่าในเรื่องการทราบ (ค่าแรงค์ในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1(ของรัฐบาล การทราบการมีส่วนป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1(ในโรงเรียน ในห้องเรียน การสามารถบอกถึงบุคคลที่มีความเสี่ยงในการเป็นโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1 มากที่สุด และการทราบข้อมูลเกี่ยวกับวัคซีนไข้หวัดใหญ่(สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1(มีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเข้ารับบริการต่ำกว่าก่อนเข้ารับบริการ และในเรื่องการทราบวิธีป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1 มีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเข้ารับบริการไม่เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้ารับบริการ ในขณะที่กลุ่ม (ตัวอย่างเคยได้รับความเจ็บป่วยในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 58.8) 10 คนและมีบุคคลในครอบครัวที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค (ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1 ที่รุนแรงทั้งผู้สูงอายุมากกว่า (65 ปี ร้อยละ 41.60)7คน (ผู้ที่มีโรคอ้วน 23.50) 4 คน เด็กอายุต่ำกว่า(5 ปี 17.60)3 คนผู้ที่มีโรคหัวใจ (11.80)2 คนและผู้ที่มีโรคตับ (5.90)1 คนตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยได้แก้ไขโดยจัดให้มีการเฉลยแบบทดสอบความรู้และอธิบายเพิ่มเติมในทุกข้อคำถามเพื่อทบทวนความเข้าใจ และแก้ไขความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกัน

จากผลการทดสอบความสามารถในการปฏิบัติกรล้างมือ และการใช้หน้ากากอนามัย ก่อนและหลังเข้ารับบริการ

ในคลินิกสุขภาพเชิงรุก พบว่า ค่าร้อยละของการปฏิบัติได้ถูกต้องเพิ่มขึ้น โดยในเรื่องการล้างมือหลังเข้ารับบริการ กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเพิ่มขึ้นทุกขั้นตอน มากที่สุดร้อยละ 100 ในขั้นตอนถอดเครื่องประดับ และพับแขนเสื้อไว้เหนือข้อศอกก่อนล้างมือ ขั้นตอนฝ่ามือถูฝ่ามือ ขั้นตอนฝ่ามือถูหลังมือและนิ้วถูขอกนิ้ว ขั้นตอนฝ่ามือถูฝ่ามือและนิ้วถูขอกนิ้ว ขั้นตอนหลังนิ้วมือถูฝ่ามือ และในเรื่องการใช้หน้ากากอนามัย หลังเข้ารับบริการกลุ่มตัวอย่างใช้หน้ากากอนามัยถูกต้องในทุกขั้นตอน ร้อยละ 100 นอกจากนั้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้นำวิธีการล้างมือและการใช้หน้ากากอนามัยที่ได้เรียนรู้ไปใช้เองในชีวิตประจำวัน และนำความรู้เรื่องโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1(วิธีการล้างมือและใช้หน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009)H1N1([2] [4]

2. วิทยุในสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการรับบริการคลินิกสุขภาพเชิงรุก

ผลการทดลองพบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจต่อการรับบริการคลินิกสุขภาพเชิงรุก ร้อยละ 100

)17 คนและความพึงพอใจต่อการจัดคลินิกสุขภาพ (พเชิงรุกในด้านการให้ความรู้รายกลุ่มที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินในการเรียนรู้และได้เรียนรู้ไปพร้อมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน กิจกรรมแบ่งกลุ่มวิเคราะห์โจทย์สถานการณ์ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้ช่วยกันออกความคิดเห็นเกิดความสามัคคีและปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนในกลุ่ม

ซึ่งอธิบายได้ว่าวิทยุต้นตอเป็นวิทยุที่เริ่มเข้าสังคมของคนกลุ่มมาก เป็นวิทยุที่เริ่มใกล้ชิดสนิทสนมกับเพื่อนชอบคลุกคลีอยู่ แต่กับเพื่อน จะมีเวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน การมีเพื่อนและการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน เป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนา

ทางจิตใจของวัยรุ่น [5] และพบว่ากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อการนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ ดนตรี , เกมส์ , การเปิดวีดิทัศน์ โดยกล่าวว่าสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ ไม่เครียด ทำให้รู้สึกตื่นตัว กระตุ้นให้อยากทำกิจกรรมอื่นๆต่อไป ตามทฤษฎีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง (Connection theory) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ในเรื่องกฎแห่งความพร้อม (Law of readiness การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อผู้เรียนได้มีความพร้อมที่จะตอบสนองและมีความพึงพอใจ ตรงกันข้ามถ้าผู้เรียนไม่มีความพร้อมที่จะทำสิ่งใดแล้วถูกบังคับให้ทำย่อมเกิดความไม่พึงพอใจ ความพร้อมตามวุฒิภาวะ โดยมีประสบการณ์เดิมและความพร้อมทางใจ ความพร้อมในการรับรู้ และมีแรงจูงใจที่จะเรียน [4] ในรูปแบบกิจกรรมให้คำปรึกษาแบบส่วนตัว กลุ่มตัวอย่างความพึงพอใจที่ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคมากขึ้น เพราะสามารถซักถามข้อสงสัย หรือคำถามอื่นๆ ที่อยากรู้เพิ่มเติมได้ การฝึกปฏิบัติจริงมีความสุขตื่นเต้น จากการได้ลองปฏิบัติจริงด้วยตนเองและสามารถนำไปสอนคนอื่นได้ ซึ่งอธิบายได้ว่ารูปแบบกิจกรรมที่จัดในคลินิกบริการสุขภาพเชิงรุกเรื่อง ใช้หวัดใหม่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ที่เกิดจากการความต้องการของกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง เพราะความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ถ้าเมื่อใดที่สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะเกิดความรู้สึกทางบวกแต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งใดสร้างความรู้สึกผิดหวังไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

เอกสารอ้างอิง

- [1] พิศิษฐ์ พวงนาคและมงคล สาริโสธ. (2544). ความรู้เจตคติและการปฏิบัติตนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ตามโครงการ "วัยรุ่นใหม่ใส่ใจสุขภาพ" จังหวัดอุดรดิษฐ์ พ.ศ.2542 ,วารสารโรงพยาบาลอุดรดิษฐ์, 16(1), 42-51
- [2] วงจันทร์ กาพหว่า). 2550 .สอนวัยรุ่นไม่วุ่นอย่างที่คิด .(วารสารสาธารณสุขขอนแก่น, 19(216), 8 – 9.
- [3] สุริยะ ทวีปัติ). 2548 .คลินิกเพื่อนวัยทีน .(วารสารหมอชาวบ้าน, 26(312),
- [4] ดาริกา กิ่งเนตร, วรยา หล่องอ่อน, อัจฉรา วราลักษณ์บรรณาธิการ)2553(. คู่มือการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคใช้หวัดใหญ่ H1N1 (2009. สำหรับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการรพมพ้องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- [5] ประเสริฐ มงคลศิริ, สุกัญญา ไผทโสภร, นกสวรรค์ กลิ่นแก้ว)2555(. การส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคใช้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ในแก่นนำนักเรียนโรงเรียนบ้านไร่วิทยา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี. วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า, 29)3(: 192-304.